

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu prè Gratiosa invoientia.

Miercuri

Nr. LXV.

24 Martiu. 1848

A U S T R I A.

VIENA, 21 mart. Prein o prè In. Resoluti-
une a M. Sale dein 17 a, se denumira urmatorii
ministri: Com. de Ficquelmont, celoru dein
afora, si a Casei,— Bar. de Pillersdorff, celo-
ru dein la-intru,— Com. de Taaffe, dreptatei,—
Bar. de Kübeck, finanieloru. Denumirea mini-
strului bataiei inca n'a urmatu. Er' functiunile
de ministru presidente se incredentiara Comite-
lui Franc. de Kollowrat.— Cancelariulu su-
premu Com. de Inzaghi, si presidente de po-
litia Com. Sedlnitzky renunziara.—Maistrulu
cetatianescu de Viena Czapka se departa de-
in Viena.

Viena, 23 mart. M. Sa prein un Patente
dein 20 mart. se indura a da amnestia deplena
toturoru prensiloru au procesutiloru politici dein
regatele lombardo-venetianu, si al Galiciei-Lodo-
meriei suptuintelegendu si Cracovia, dupa care
~~tote prensoriele se deschidu si tote procesele se~~
caséza prentu atari inculpati, de nu sunt tienu-
ti de alte culpe au crime nepolitice.

Viena, 17 mart. Dupa a midiadi se tienu
immormentarea celoru caduti in 13 mart. La 3
ore se misica nemarginit'a linia a adunatiloru de-
in tote clasele societatei, toti in vestimente negre,
cu floru pre braci, pre baionete si flamure. In
8 cara cu cate 4 cai se portara 15 copersiane
incungiurate de sodali, cumnati si doliosi la cim-
terimu, unde tote cadavrele se aruncara intru un
momentu, prentu ca cei ce fratiesce au caditu
fratiesce se si repauseze. Procesiunea se intorse
in celu mai bunu ordu in cetate, unde corpulu
studentiloru trecundu inaintea locuentei Coman-
dantelui gardei natiunali, Com. Hoyos, fu mul-
timitu in espresiunile cele mai onoratorie. Ser'a
cetatea fu paciuita. Illuminarea caselor, ce tie-
nuse in patru dile dupa olalta, inceta la cererea
magistratului si dorirea a insi locuitori. Astadi e-
rasi se arata M. Sa insocita de Imperates'a cre-
dentiosului seu poporu, carele desprendendu caii
trasera caruti'a in triumfu pre uditiele cetatei
pan' in burgu, unde acum mai antaiu dupa 6 dile
se deschisera liniile militare.

Viena, 19 mart. Toti se intorcu la ocupa-
tiunile loru ordinare, cetatea-si recuprende ve-
chi'a paciuita cautare; numai bucuri'a de castiga-
rile dein dilele mai dein urma se lege pre tote
faciele. Eri dupa media-di se retrasera si cele
dein afora posturi militare dela burgulu impera-
tescu. Astadi la 11 inaintea medieii se tienu o misa
solene in basereca St. Iui Stefanu prentu resta-
torirea pazei si securitatei. Gard'a natiunale era
despusa in incinsulu baserecei, si deregatoriele
mai inalte fura facia la acésta serbatoria inalta.

—Dupa impoterire mai Inalta se forma ole-
giune parmanente academica, ca parte intregito-
ria agardei natiunali, statoria dein 5 corpuri: a
Juristiloru, mediciniloru, filosofiloru, politechnici-
loru, si academiciloru de artile plastice; in care
inse ru potu intrá de catu numai studentii pu-
blici, doctorandii, doctorii, si Invetiatorii actuali
de in clasele respundiatorie.

—Barbatulu eroicu, carele in orele fatali de
dupa amiediadi in 14 mart. impededá infortuniu
nemesuratu, de ora ce elu mai antaiu Comandei,
de a dá focu dein tunurele indreptate dein por-
t'a dein la-intru a burgulu catra uditia Kohl-
markt, de done ori nu asculta, dupa aceea pre se-
ne insusi se puse deinaintea gurei tunului si se
dechiara cá elu va fi antai'a victima, a caria ur-
mari, de cadea, nu s'aru fi potutu prevedé, e fa-
catoriulu-de-focu-artificiale Pollet, a caruia nu-
me va fi ne despartitu de istoria revolutiunei
Vienesi.

—Scirile dein Praga, Gratz, Triestu etc.
anuncia ne spusulu jubilu, cu carele fu acupren-
sa insciantarea de sciambarile politice dein Vie-
na. Provinciile italice ale imparatiei incepura a
se stempera; spaim'a de revolutiunea francesca,
ne cum se atitie pre lombardo-veneti, ea-i a-
stempera mai multu de catu frica de 100,000
baionete austriace. Ast'a e un resultatu neacceptatu, ce
demustra mai multu de catu ori ce, cá poporale
Austriei numeritau acea servilitate, suptu care e-
rau reduse de politic'a absolutistica ce cadu.

U N G A R I A S I T R A N S I L V A N I A.

POSIONU, mart. 23. Dupa gazetele mai no-
ue dein Posionu si Pestia, Ministrulu prima-
riu in sied. dein acea di comuneca formarea mi-
nisteriului ungaricu precum urmeza:

Ministru-primariu, fora portu-foiu, Com.
Lud. Batthyáni.

Ministru celoru dein la-intru, Bar. Szeme-
re,— comunicarei cu Austria, Princ. Paulu Esz-
terházy,— finanieloru, Lud. Kossuth,— ba-
taiei, Laz. Mészáros colonelu de husari,—
comunecatiunei, Com. Stef. Szécheny,— educa-
tiunei, Bar. Jos. Eötvös,— agriculturei, indu-
striei si comerciului, Gabr. Klauzál,— dreptatei,
Franc. Deák.— Confirmarea ministeriului
prein M. Sa e asigurata.

Gazet'a Natiunale dein 21 mart. Scrie a-
césta inaltiatoria de anima proclamatiune catra
locuitorii Ungariei:

„Pace cetatianiloru! Aratati, cá popo-
rulu si pacea e un'a. Candu veti lege liniile
aceste, deputatiunea dietei tierci cu decretele cor-
pului legislativu alina Capital'a, anim'a natiunei,

și de atunci întotdeauna țara de la carpați până la marea adriatică se întindea grație a libertății. De la promulgarea proiectului de lege din 18 mart. nu va mai fi iobăgie; cu toții fiindu omeni liberi, cu toții vomu simți binecuvântările acestei patrie și împreună vomu purta greutatea ei; poporul va via ca națiune. Încetatu-s'a acum în principiu tota nedreptatea, se iertăm pe catele celor trecute, și ast'a cu atatu mai multu, cu catu e mai mare adevărulu, cum ca în cuventulu poporului se descopere D. dieu. Aratative, ca sunteți oameni liberi și demni de libertate, că ce știți, cum ca sufletulu libertății e ordulu bunu. Rusine e pre omulu liberu neînfrenarea, și numai șierbului-robii se pote ierta. Punetori de lege voi însive ve veti fi preîn reprezentatorii vostri, ce încă în estu anu-i veti alege, și că a acestei lucrări cu lauda se poteti răspunde, lipse aveți de strinsa sobrietate. Aratative, că de și sunteți noi pre acestu câmpu, ci nu teneri nedreptensi. Asupr'a intereselor voștre va preveghia libertatea în misicările tipariului liberu și pre câmpulu deschisu al vieții municipale; și noi nu vomu întârziă pre acesti câmpii a arunca în bilanța intereselor voștre cuventulu dreptății spre companire.—Inse ca interesulu vostru se fia unulu cu cuventulu dreptății, e de lipse: ca și voi se fiți drepti, și asta veti fi candu veti recunosc, ca fostii voștri domni pământesci totu cercara spre a îndrepta și a împlini, ce străbunii lor întârziara castra străbunii voștri pre câmpulu legislațiunii. Acestor'a e meritulu, ca a încetatu acesta întârziare, și după pucine zile nu va mai fi iobăgie ci numai cetățianu liberu. Cantati la ei cu ochi și simțiri fratiesci, și ei voru fi manductorii voștri castra întemeierea fericirii voștre și a marimei națiunii atatu pre câmpulu vieții comuni catu și pre al legislațiunii. Dreptu ca voi mare oste sunteți, ci ca se fiți victoriosi lipse aveți de manductorii, și de astă neci macar' un minutu se nu ve uitati.

„Si acum încă un cuventu, întru interesulu vostru, castra corpulu legislativu adunatu.—Tipariulu, adevăratu, ne elibru,—ci nu uitati, că încă pan'astadi mai are încă o catenă, cei împiedeca întinderea; și ast'a e încă o reșasita a absolutismulu surupatu: scumpetea taxei postale. Representațiunea poporului cere, ca poporul se se cutiveze politicesce, și spre această lănga libertatea tipariului mai lipsesc și estinetatea lui. Poporul, carele mai multa lipse are de tipariulu de totu dilele, că ei numai de aici-si scote cultur'a politica, nu pote purta într'asta parte mari sacrificiuri, și ca se se pota împartasi deîn bene-cuvențările tipariului liberu, are lipse de estinetate. Provocam dar' preîn această întru interesulu poporului pre corpulu legislativu și pre al patriei de totu onoratu și incredentiatu ministru primariu, că încă subtu legislațiunea presente se se decreteze, ca:

„1) Totu gazetele, de argumentu atatu politicu catu și beletristicu, pan' la alta determinare a legislațiunii, pre postia se se tramita fora neci o taxa, și maiestrilor de postia totu tragațurile pan'acum îndatenate se se opresca.

„2) Fabrica tipografice, ori în ce cetate au locu, ori cine se pota redica liberu fora restringere pre lănga o definita ci nu înalta cautiune.

„3) Proprietatea scrietoriului deplenu se se asigureze.

„De cumva Corpulu legislativu s'ar' desface pan' a nu baga aceste trei puncturi în lege, n'a

facutu destulu deplenu interesulu libertății prelulu și cultivării poporului.“

Aste și alte asemenea arata, catu de mare schimbare suferi acesta foia cu totulu conservativa în principiale politice, procum însasi măturiscesce, ca deîn oct. a. tr. a încetatu a mai fi conservativa.

Posionu, 14—21 mart. Numai pre scurtu. În 14 s'a pronunțiatu libertatea prelulu și principiale ei; o deputatiune s'a alesu, care se duca Adres'a țerei la Viena.—În 15, tabl'a de diosu a cuprensu împartasirea la totu greutatele poporului după proporțiune; de o data întru o adresă castra tabl'a de susu se esplică, ca voiesce educațiunea poporului, reciprocitatea drepturilor religioare, infiențierea judecialor jurate, libertatea prelulu și uniunea cu Transilvania.—În 17, sosi înapoi deputatiunea deîn Viena, cu castigare întregi independentie, numai cu împreunarea subtu aceeași corună. Descrierea acestor templari cu nr. urmatoriu.—În 18, se întense dreptulu votizării personalei deputiloru totoror Comitatoru, Croatiei, cetatoru l. r., cercurilor libere și statulu prentiescu, împreună cu decretarea a trei art. de lege prentu portarea împreună a greutatelor, precum și ștergerea robotor și decimelor, ce le adagemu mai diosu. Într'aceeși di, tabl'a de susu încă a cuprensu totu-trei articli. Siedențele țienura totu diua pan' la 12 ore nopte. Ce diplena de lucrare și rezultate! Ea ajunge singura pre totu dietele cate se țienura în Ungaria și Transilvania. Totu atunci L. Kossuth proiectă, ca M. Sa numai de catu se convoce diet'a Transilvaniei, că ea de ară plecare și voia de a se uni cu Ungaria se se dechiareze, și uniunea cu învoirea ambelor părți se se efectueze. Proiectulu se acceptă cu însufletire generale.—În 19, duminică, se țienu în Catedrală solenitate baserecesca întru șerbatori'a independentiei și libertății ungarice.—În 20, proiectara și adoptara articli de lege prentu creditu, tipariu, teatru, convocarea dietei pre totu anulu, carele voru urmă. Totu atunci sosi în Posionu și Deák Fr.—În 21, se proiectara și adoptara articli de lege prentu cetățile libere și cercările Jazigilor și Cumanilor.—Asupra judeilor în dilele mai deîn urma se radicara persecuțiuni și a ci, ca în mai multe locuri în Ungaria și Germania. Locitorii Posionulu în 21 dechiarara, că ei nu voru stă cu judeii în aceeși lănia, și mai gaț'a sunt aesi deîn gard'a națiunii, de catu a șierbi cu ei împreună; după care întemplanduse escesuri asupr'a judeilor, pan' la alta ordenela acestia se esclusera deîn gard'a națiunii.

PESTIA, 23 mart. Pestia se pare a se apropiă de Paris. Eri șearse publice nou'a lege prentu restringerea tipariului în piat'a libertății. Și cu totu, că astu pasu se pare pre ultraisticu, ci și legea eră de asia natura, catu pre lănga ea libertatea tipariului eră numai figmentu. Cautiunea de 20,000 fl. pentru gazetele de totu dilele, și de 10,000 fl. pentru celelalte, eră în stare se surupe totu foile periodice, și deîn tipariu se se faca monopoliu a unoru pucini.—Națiunea șerbesca încă și adatu poștele în 17 puncturi, ci tinerimea romanesca de acolo se opuse energice.

ARTICLI DE LEGE.

I. De portarea comună a greutatelor.

Totu locitorii Ungariei și ai partilor împreunate, totu greutatele publice le voru purta într'asemenea și în proporțiune fora de alegere.

§ 1. M. Sa, prein al Sen ministeriu respun-
diatoriu, pre lenga ascultarea pötöriloru legislati-
ve, va lucrä interimaliter chiaea contributiunei,
si dupa acesta chiae aruncarea se va incepe dela
celu mai aproape anu administrativu, adeca dela
1 nov. anului 1848.

§ 2. Chiaea ce se va lucrä interimaliter, la
tota templare are de a fi aratata la Diet'a tie-
rei cea mai aproape.

§ 3. Pan'la diua mai susu desfta se deman-
da efectuarea greutatiloru pan' acum aruncate.

II. Despre incetarea platiriloru pan' a-
cum nsitate in robote, decima au bani, inte-
meiate pre urbariu si alte togmele suplenitorie.

Robötele, decim'a si platirile in bani pre te-
meiulu Urbariului si togmeleloru suplenitorie in-
temeiate, dela publicarea acestei legi in pururea
se inceta.

§ 1. Legislatiunea pune subtu scutulu onorei
publice nationali rebonificarea domniloru pamen-
tesci singurateci.

§ 2. M. Sa, spre atare rebonificare a domni-
loru pamentesci, ca sum'a capitale ajungendu cu
detöririle urbariali de pan' acum se lise platesca
dela Statulu publicu fora defectu, prein al Sen
ministeriu ungaricu va propune Dietei tierrei cei
mai aproape un proiectu de lege lucratu cu de a
menuntulu.

§ 3. Intr'acele locuri, unde sistemizarea urba-
riale, au despartirea pasiuniloru inca nu s'a tem-
platu, usulu de pan'cum incatu prentu lemnaritu
si pasiune si de ci inainte se va tiené.

§ 4. Judeciulu domnescu se inceta; er' inte-
rimaliter, pan'ce administrarea legéi se va siste-
miza cu totul, in causele civili incatu prentu
procesele sumarie, unde nu se afla senaturi de an-
ta-ia instancie sistemizate, o voru administra ju-
decii-sierbitori, er' prentu procesele civili pena-
li si de cursulu ordinariu insusi scaunulu de ju-
decata al Comitatalui.

§ 5. Asupr'a aceloaru domni pamentesci, cu a
caror'a posesiune inainte de publicarea acestei le-
gi era impreunata colonicatura, luandu aföra li-
terele cambiali esite dein relatiuni comerciali, al-
te pretensiuni de detöré pan'la mai in colo or-
denare a legéi nu se potu renuncia, si numai pre-
tensiunile prentu neplatirea interesurieloru legiu-
te se potu esecuta asupra pre calea judiciaria.

III. Despre incetarea decimeipopesci.
Statulu baserecescu renuncianlu a tota deci-
m'a fora de rebonificare, Staturile tierrei spre e-
terna memoria бага in lege acestu sacrificiu pu-
su pre altariulu patriei, si de o data in urm'a a-
cestei reintunciari determinéza.

§ 1. Decim'a popesca, ori in natura, ori
in bani in locu de platirea in natura, si inca se-
au nemidilocitu statului prentiescu seau arenda-
toriloru se a platitu, ori era castigata prein ca-
stigare de pururea ori prein donatiune regia, de
acum in pururea se inceta.

§ 2. In catu incetarea decimeii se atenge si
de proventurile unoru membre a popimei mai de
diosu, si dein acesta cautare la tota templarea va
fi de lipse a se ingrigi de aloru provisiune, M.
Sa, de odata si preste totu despre provisiunea
covenentiosa a preutimei mai de diosu ori de ce
confesiune se fia, pre in ministeriulu Sen va pro-
pone un proiectu de lege detaiatu inaintea Die-
tei cei mai aproape.

§ 3. In catu decim'a popesca au prein tog-
mele de pururea aupre in donatiuni regie a ajun-
su in posesiunea a fameliu private, spre rebonifi-

carea famelieloru private posesorie de statulu pu-
blicu facunda, M. Sa prein al Sen ministeriu un-
garicu va propune un proiectu de lege detaiatu
inainte Dietei cei mai aproape. (Voru urma)

U N I U N E A

Transilvaniei cu Ungaria.

Articlu politicu I.

ÖBIECTULU dilei si intrebatuinea mai momen-
tosa de acum prentu Transilvania e uniunea
ei cu Ungaria. Dela deslegarea ei depende ve-
nitoriulu si sortea acestei patrie care, si in ca-
tu-va chiaru si a romaniloru de aci. De a-
ci credemu si noi a fi indetöriti macar' acum o
data a ne dá parerea politica intru interesulu pu-
blicu, in catu adeca acesta uniune pote fi de po-
ftita si preste totu, si in parte prentu poporulu
romanu.

Preste totu luandu: un Statu, cu catu e mai
micu au dupa intensu au dupa poporatiune, cu a-
tat'a e si mai nepotentiosu, mai neascuratu, mai
lipsitu de proprietatile si midilocene imbanatati-
rei materiali si intelectuali; si dein acestu pun-
tu de vedere, folosulu si lipsea uniunei, chiaru
si candu Ungaria ar fi remasu subtu form'a con-
stitutiunei de mainainte, nu ar' mai poté fi la in-
doiela.

De alta parte, dupa form'a interna politica
a cestei provincie taiate intre atate natiunalitati,
ne asemene in drepturi si detörentie cetatiansci,
cu privilegiale partiloru celoru mai mici, si ser-
vitutea celei mai numeroase, Transilvania se afla
intru o pusetiune stingacia si impiedecata, asia catu
neci de sene pote a se elupta la o stare mai feri-
citoria suptu Sistem'a de acum, neci érasu asi
sciamba sistem'a fora scaturari afunde dupa ri-
valitatea natiunalitatiloru interesate,—cu tote ca
de toti e semtitu cum ca asta sistema e cu nepo-
tentia se remana indelungu nesciambata.

Romanii, carii facu cea mai mare parte a
provinciei, lipsiti de drepturile politice, mai de
multe ori si mai alesu dupa supunerea suptu sce-
ptrulu Austriei au cercatu ase face ceva scimbar-
e in sistem'a politica de pan' acum, nu de totu
ci numai in parte, in favorea sa, postindu si ce-
rendu, ca si ei se fia recunoscuti de natiune ce-
tatiana cu drepturi politice intogn'a celoralalte
trei privilegiate. Ci prejudecia-le temporeloru
si interesele privilegiatiloru au fostu mai poten-
tiose decatu cererile se le fia fostu ascultate, au,
in catu s'au ascultat, se se efectuesca. Unirea cu
baseric'a romana se facu suptu atari promise, ce
se impedevara. De ci o parte nemultiemita se re-
trase, si romanii in Transilvania in cautarea con-
fesiunale se taiara in doue parti inviersiunate
un'a asupr'a altea, ce mai ca neci astadi nu se
potu vedé ca ochi bnni. Asta taiare fu apa pre
mor'a politiciloru si fuintana de durori prentu
romani, de care ei nu seau preceptu. Rescriptele im-
peratesci, mai alesu dela 1791 in cocc, dupa care-
le romanii nobili, au intre sasi si secu, aru fi se
fia partasi toturoru drepturiloru celoralalte natiu-
ni privilegiate, remasera mare parte ne impleni-
te, impiedecate. Rivalitatea natiunalitatiloru, cu
catu prevedeau apropianduse or'a rescumperarei,
in locu de a scadé crescü de in di in di mai multu;
si romanii numai cu nespusa suferentia si lupta
ajunsera la o stare cu ceva mai de suferitu de cum e-
rau suptu principii transivani.

Romanii dar' neci mai inainte nemica nu a-
veau de a pierde, uninduse Transilvani'a cu Un-

gari'a. Cei carii aveau de a pierde au se temeau de pierdere, s'aru fi opusu si mai de multu, si s'aru opune si acum de le ar' fi in putere. Nobili si Secuii aveau si mai pucinu au mai nemica de a pierde. In Ungaria steteau inca totu același privilegia prentu nobili carele si in Transilvania. Ci ei, cei dein urma, castigau multu: consolidarea natiunalitatii unguresci cu apasarea au inghitirea tuturor celorlalte, de carea se temeau atatu Sasii dein Transilvania catu si Croatii, inca pote si Romani.

Aste casuri (chances) inse tienura numai pan' la 15—18 Mart. a. c., candu Ungaria de o data imbraca o noua forma fundata pre principia cu totulu diverse decum erau ale privilegiilor si destingerii intre natiunalitati, clase si confesiuni: pre principia-le omenimei, dupa carele toti locuitorii aceiasi patrie au asemene drepturi si asemene deto rentie, fora a legere intre natiunalitate si natiunalitate, intre clase si clase, intre confesiune si confesiune. Tota destingerea de aci remanendu numai: ca natiunalitatea unguresca, caria dupa traditiunile istorice-politice pan' acum ise cuvane anta ietatea, sia castigatu limbii sale dreptulu de limba diplomateca in administratiunea publica si scientiele mai inalte.

Noi nu credemu a fi de lipse a mai demustra, ca totu Statula trebuie se aiba o limba diplomateca prentu administratiunea publica dein la-intru, si ca prein urmare aceiasi trebuie se fia si limb'a scientieloru prentu scolele mai inalte. Legatura strinsa, nedespartita intre limb'a administratiunii si a scientieloru e dein firea lucrului purcediendu, catu neci pote fi alt'mentrea. Alt'a e cu scolele elementarie si teologice in ori ce tiera, unde si natiunalitati sunt mai multe si culturile sunt diverse. Noi neci potemu crede, ca adi omenii Ungariei se nu precepa, catu de scalciatu a fostu acestu metodu vechiu, ce si pan' astadi se mai tiene mai in tota Transilvania, catu elementele vre unei limbe se se propuna chiaru in limb'a necunoscuta ce e de a se inveti'a. Asemenea si prentu scolele teologice, pan' ce va sta limb'a latina limba de basereca prentu R. Catolici, ea nu va pote fi esilata de totu deintr' in se, precum neci altele unde limb'a baserecesca inca nu e limb'a unguresca; si de almentrea tota educatiunea prentime siendu prentu poporu, caruia are de ai cvent'a si sierbi in limb'a cunoscuta.

Nu e indolela, ca nesuferenti'a ce a aratatu Ungaria in temporele mai de incoce catra limbelle unoru natiunalitati, a insuflatu o neincredere nemesurata in celelalte popora firesce zelose prentu natiunalitatea si limba. Ci acestu principiu prejudeciosu si imparechiatoriu trebuie se incete, si in parte se pare a fi incetatu. Ac'esta postesce intiept'a politica, benele publicu, si in sesi drepturile personali innascute tuturor natiuniloru ca si individuiloru.

Prentu romani, mai mare a fostu periclu fora Ungaria de catu cu ea; de ora ce un milionu, 272,782 de romani in Ungaria de astadi (dupa Fényes) mai curundu se poteau inghit'i de catu mai 3 mill. in Ungaria unita.

Dupa acestea ni-se pare, ca numai pote fi indoiela, ca uniunea cu Ungaria nu numai preste totu ci chiaru si prentu romani dein multe cantari e de doritu. Periculu stingerei natiunalitatii romane nu e mai mare de catu prentu

natiunalitatii slavice dein Ungaria ce suie la 4½ mill., ci e mai micu de catu prentu natiunalitatea germana, ce acum mai intr'asemenea numerositate sta cu romanii in Ungaria.

Ci nu e indoiela, ca drepturi speciale comuni tuturor celorlalte natiunalitati diverse de cea unguresca in Ungaria se voru garantiza prein legea tierei. Pote fi ca asta se se temple inca subtu diet'a de acum; de unde nu, nou'a dieta, ce se va infienti'a pre base cu totulu altele de cum au fostu cele pan' acum, si va represent'a intr'a-deveru intregu poporulu Ungariei, speramu ca nu va lipsi a impleni catu mai curundu acesta conditiune neaparatu de lipse spre castigarea si tienerea adeveratei fratiesci uniri intre aceste natiuni, ce trebuie seles insufle numai dorulu de a vedé ac'esta tiera tare si in florita.

Ideile nostre in acestu obiectu le vomu spune in art. urmatoriu; aici adaugemu numai, ca dorirea Ungariei este, ca si provinciele romane adoptandu asemene institutiuni liberali se de man'a cu Ungaria in strinsa si fratiesca legatura in contra absolutismului colosale, ce amenitia libertatea Europei.—Celelalte dein scirile de astadi si ce voru urm'a. C...

MISICARI prentu UNIUNE.

In CLUSIU, entusiasmulu prentu uniune crescundu cresce. In 16:28 se tienu un ospetiu patrioticu in sala redutei cu preste 300 de coperte, la care luara parte dein tote clasele Societatii, magnati, nobili, deregatori, advocati, negotiatori etc., amestecati unii intre altii si uitandusi de prejudecia-le castei sale, in cea mai frumoasa armonia si nestrintorare. Sala decorata cu flammure natiunali, galeri'a cu florea domneloru elegante, mes'a cu bucate si beuturi alese, presentau tipulu infratirii si viosiei cei mai nobili. Toastele redicate intru sanctatea mariloru patrioti carii stau in capulu guberniului si legislatiunii ungarice, a domneloru defacia, si mai alesu prentu uniunea catu mai in curundu cu Ungaria, urmara desu si cu jubilu un'a dupa alt'a. In noptea trecuta aprensienduse focu in uditia St. Pietrului arsera vreo 7 case; cu care ocazione, tencrimea scolastica ca si totu de un'a si mai alesu in dilele mai noue dela inceputulu misicariloru prentu Uniune, dede semnele cele mai invederate de regularitatea si tienerea ordului bunu. Noi carii pre atunci ne aflamu chiaru in Capitala, nu audiramu de catu marturisirile cele mai laudate de portarea esemplaria acestei nobili tencrime, cei face tota onorea.—In 23, se derese un circulariu suscrisu de Bar. Josika L., si Com. Bethlen J., catra iurisdictioni, provocandu la uniune si convocarea Dietei, de care in nr. urmatoriu.—Adunarea marcale se va tiené in 3 apr.—In 17:29, sosi in Clusiu olegatiune dela Cetatea Gherlei, prein care sia inscientiatu adesiunea la uni'a cu Ungaria.—In Turda, adunarea cetatei in același obiectu se tienu in 18: mart. ci rezultatulu nu il scimu, cu tote ca audiamu, cum ca nobilimea mai mica nu ar' voi a lua pre se ne greutatea contributiunii si altele.—In St. Martinu, in 4 apr. se va tiené adunarea marcale totu prentu aceea. (Voru urm'a)

Redactoriu prim. respundiatoriu: T. CIPARIU.

FRANCI A.

Noi repren-lemu cursulu templariloru revolu-tiunei dein fevruatin.

Paris, 23 fevr. Ambe camarele tienura sie-dentia, ci de o lena pertractare a negotialoru nu potea fi vorba, templarile de pan' aci se infacio-siau mai multu au mai pucinu pre facia ambe-loru adunari legiutorie. Com. d' Alton-Shee in camar'a Pariloru, unulu dein cei mai extremi in ideele politice si religiose, carele nu se indoi in sesiunea anului trecut, si la inceputulu celei de-in est' tempu a marturis' publice: ca nu e cresti-anu, si marchesulu de Boissy unulu dein cei mai interitati asupr'a ministeriului propusera a intrebá ministeriulu despre starea Capitalei si ca cegar-d'a nationale nu s'a intrarmatu, ci intre larme neandite impiedecanduse si de pucini ajutoriti, nu fura ascultati, si sienti'a numai de catu se desfacu.— In camar'a deputatiloru, asemene in-trepelari facunduse, Guizot dechiará cumca Re-gele incredentiá lui Molé formarea altui mini-steriu, ci ca ministeriulu si pan' atunci va há to-te mesurele spre restatorirea pazei. Intr' aceea pre puntea concordiei trecea o mare multime de nationali-gardisti in uniforma ci fora alta arma decatu sabia, doi cate doi venindu catra camar'a deputatiloru, ci intempinati de dragoni si le-giunea X, li se inchise calea esplicandulise ca a-semene pasu lee contenitu prein legi. Intre aceea, unii deputati de ai opusetiunei, intre cari si Crémieux, esindule inainte, le luara a mana cererile, ér' gardistii se intorsera inapoi. Crémieux reintrandu in camara depuse cererile inain-tea ei aretandu, ca obiectulu acelor'a e reform'a de a legere. Odilon-Barrot propuse a se há numai de catu la pertractare acele cereri dreptu mo-mentositate loru. Dupu in se dise: Lipsea mai de antaiu in acestu momentu e, ca turburari se incete; anarchi'a e celu mai reu dein tote relele, ea e surpa-rea a tota societatea; lucrulu mai de mare mo-mentu e cosemtirea toturoru mariloru poteri a Statului; amendarea d'ar acestoru propusetiuni e un midilocu spre restatorirea pazei; o asemenea desbatere numai mai multu ar' interitá átimele, de aci e de a se amandá. Ministeriulu inse se dechiará, ca e promptu a stá namai de catu la ori ce intrebare si pertractare, camar'a se pronuncia prentu pertractarea acestui incidente si Presiden-tele enuncia, cum ca acusarea ministeriului va fi obiectulu dilei in diua urmatoria.— J. des D. dein 24 fevr. demaneti'a la 10 ore, dupa ce mainainte graiá intr'un tonu increditu, in adausu mai in-grigiatu scrie, cum in 23 fevr. ser'a dupa latirea famei, despre retragerea ministeriului Guizot, o multime de omeni cu facie intre jubilu trecea pre uditie, de aci venindu aceea la palatiulu mini-steriului dein afora, trupele crediendu ca le vene asupra dederu focu, asia catu ca la 20 persone a-atense cadiura diosu, si multimea cu strigetu sel-batecu de turbare si resbunare se desfira. „Acé-sta templare nefericita, adauge jurnalulu, numai de catu strabatundu totu Parisulu, immaritu, in-grosiatu si ca un atentatu a guberniului asupra poporului infaciosiatu, intr'un minutu incinse de nou foculu rescotei. Tota nopte se radecara bari-cade pre pre multe punturi a cetatei, si a dou'a di in patrariulu St. Martinu (indreptulu buleva-rului intogn'a numitu) foculu de arme erá ince-putu. Numai acuma se publicá o prochiamatiune catra poporulu Parisului, in care lise face cuno-

scutu, cum ca Regele namí pre Thiers de presi-dente ministeriului, si la cererea acestuia se in-voi asi insoci si pre Odilon-Barrot, etc.“ Ca o anecdota se scrie, cum ca Domn'a lui Odi-lon-Barrot mustrá amaru totu atunci mainainte pre Thiers, ca acum, dupa ce asia de parte l'a impinsu, lu-lasa neajutoritu. Intr'adeveru revolu-tiunea, care pan' la nefericit'a templare deinain-tea ministeriului celoru dein afora in uditi'a Ca-pucineloru, erá indreptata numai asupr'a ministe-riului, luá de aci focu si se intorse cu furia asu-pr'a Regelui si tronului.— Ci tonulu altui jurnal, le National' care pan' aci graiá intre margini-le legi, togn'a atunci se sciambá cu totulu in-tr'altulu amenitiatoriu. Descrierea templarei dein-aimea palatiului celoru dein afora e cu totulu in-teritatoria; numerulu mortiloru au vetematiloru lu-pine de 52; strigetu: la arme! resbunare asu-pr'a ucidiatoriloru resuna prein tote colonele lui, in carele si un manifestu se afla suscrisu de mai multi membri ai Comisiunei democratice aleguto-rie dein Paris, in care se postese ca totu popo-ru se se incorporeze in gard'a nationale, gar-d'a municipale se se desfaca, si in urma ca prein lege se se determine, ca mai multu trupele de li-nia se nu se mai aplece spre asuprirea turburari-loru. Acestu documentu se pote socoti de antaiu-lu pasu oficiale al partidei republicane. Acésta partida dupa a media di intr'acea di si ocupá poterea Statului si in cealalta republic'a fu pro-clamata. Armand Marrast redactoriulu Natiou-nalelui se facu ministru, Louis-Blanc unulu de intre suscrisii la manifestulu aretatu, si auto-riulu istoriei revolutiunei de antaiu intru intiele-sulu Comunismului, asemene intrá in ministeriu, de si noi-lu uitasemu alu numá. (Va urmă)

DEREGATORIELE UNUI PREUTU

cuprense intr'o Predica.

(Urmare)

Graduatu vedemu a se ingreniá deregatori'a profetului candu cuventulu resfira i-resuna in urechie. Ce se insemneze acesta aspra spresiune, a careia necrutatoria asprime se contrarieza cu blandetiele de parambu ale deregatorieci celei san-te, cu firea relegiunei pre care o au intemeiatu Crestosu, cart cu fapt'a si cu cuventulu si-insusiesce siesi acesta profetia: Trestia sferma-ta nu o va infrange, si inulu fumegato-riu nu-lu va stinge? Nu me insielu de vin dice ca infricosiatu si inradeciatu e reulu, in contr'a caruia centeza cesta aspra demandare. Stricarea si surparea moraletatei e aceea, in con-tra careia e indetoratu unu preutu a se scolá cu poterea sa, ca areu surpare se o impedece dupa poteresi. Bene se me intielegeti, fratiloru, nu pe nefericitulu facatoriu de rele ci singuru pecatulu si reutatea e detoriu preutulu se o desradecine-ze: nuse pote mestecá densulu neci in poterea judecatoriului lumescu, neci in pedepsitoriulu bra-ciu alu eternului judecatoriu; ha, pastoriulu su-fletescu viet'a inca si-aru da-o, numai pre unu nefericitu ca acela in diu'a cea infricosiata selu pota pune curatu inaintea Parentelui curescu. In-se spre sterpiréa reulu morale nu-su de ajunsu de multe ori midiu-locele line, ci spre aceea se postescu midiu-loce mai aduncu petrundiatorie: precum doftoriulu intieleptu arde séu taia afora partea trupului cea nevindicatiosa, ca se nu se in-

venineze totu trupulu; ci cum va poté face acé-st'a, preutul, într'ale carui blande mani in loculu sabiei celei pedepsitorie e data singuru verg'a cea blanda a baserecci? oh! câte familie si-au perdutu pentru totu de un'a fericirea prein fora-de-legi, câti teneri siau perdutu prein pecatu poterea animei, a mentei, a sufletului si a trupului, câte anime casatorite le vedi rumpenduse de o durorosa sentire, pre care o-a nascutu pecatulu! cati parenti betrani cu anima sfasiata si in-necati in lacreme petrecu la mormentu pre fiii sei si trupesce si sufletesce morti! Deschideti cartea templârilor si veti vedé cã natiuni intregi, care o dencora steteau pe culmea marirei si a fericirei, au cadiutu si au apusu deintre vietuitori, si pre mormentulu lor veti aflá singuru tristulu epitafiu: stricatiunea portarei (corruptio morum)! atragatoriu esemplu alu maimariloru si potentiloru lumei, neingrigirea de crescerea si invetiatur'a publica deschidu portele cestei preaditorie esundatiuni, pe deasupr'a careia singuru pre preutul relegiunei, ca pre unu mantuitoriu, lu-vediu tendiendus manule in tote partile spre ajutoriu, si resumandui cuventulu preste mormentulu peritiunei, pre unii cu blandetiele, pre alții cu infricosiarea-i scote dein flacar'a focului si dein gur'a perirei, si cuventulu lui nu e altulu, fora cuventulu lui D.dieu, care e viu si lucratoriu si mai taiatoriu de câtu sabi'a de ambe partile ascutita, si strabate pana la despartirea animei si a sufletului, a madularieloru si a medulei, si judecatoriu cugeteloru si dorentieloru animei. Si ah prein aceste midiu-loce si prein aceste cuvente domnediesci, ce asiá potente lucra in contr'a fora-de-legiloru, de câte ori ajunge preulu la acelu fericitoriu minutu, minutulu intorcerei unui peccatosu! candu fora-de-legea e departata, peccatosulu e mantuitu, si angerii lui D.dieu se bucura in ceru de intorcerea unui omu (Luc. 15, 10).

Inse este o infioratoria stare a animei omenesci, carea ingreueza forte lucrarea preutului, si storce sudori de sange deintr'insulu, si acé-st'a este impetrierea animei; acé-st'a a o muiá e lucru nespusu; setea avutielor, si truff'a mentei într'atát'a infla pre unii omeni, câtu se arata cu totulu impetriti catra detoriele ce le au catra D.dieu si catra omeni; acestia afora de mentea si avutiile sale altu D.dieu nu cunosc, la relegiune cauta numai ca la unu midiu-locu de adomuí, ca la o scornitura aflata numai pentru spariarea celoru netari la anima, asiediamentele mantuitorie le dicu a fi desiertatiuni, despre resplatierea virtutei si sperarea fericirei eterne cugeta cu o batjocorosa si nepasatoria reála! Nefericita fientia! cum se impetrescu intre acestia un'a dupa alt'a inaltele si nobilile sufletului poteri, cum-i acoperere anim'a inalt'a necredentiei stánca de catra invetiatur'a descoperita, cum se intende preste partea cea mai buna a cunoscentiei sale infioratori'a tielina a nefruptuirei! Acea stanca trebuie sfermata, ca mantuitori'a Eyangeliului caldura se strabata într'insii; acea tielina trebuie rupta pana candu nu s'a stinsu cu totulu in omeni incredentiarea in portarea de grige domnediesca. Da unde e man'a, care pe densulu, ca pe Saulu, se l' obore diosu cu o potere, careia nu i se pote stá contra? Unde e lumin'a, care pe densulu sel' incungiure, cuventulu, care sufletulu lui se l' impla cu frica si cutremuru? Aici trebuie se intrevina o mana mai potente de câtu omenesca, care

se incepa acestu greu lucru alu infrangerei, Oh! fericitu va fi unulu ca acé-l'a atunci, candu va tramite Domnulu tempuriu credentiosulu seu sierbu, ca intru infrangerea sufletului seu se strige cu Saulu: Domne ce vrei ca se facu eu? atunci dicu, deca va veni la densulu, ca Anania la Saulu, cu poterea cuventului domnediescu, care potú luá diosu scorti'a depre ochii cei orbi, si va restorná stanc'a nesentirei depre anim'a lui cea morta, si va rumpe catene depre sufletulu amortitu: atunci infrantulu sufletu se dá inapoi omenirei, dein carea a fostu pasitu afora cu nesocotentia; se dá inderetru baserecci, pre care o-a fostu gonitu, raiului de care si-a fostu uitatu, si mantuentiei, ale careia usie erá mai de totu incuiate deinaintea lui.

II.

Se venimu la a dou'a parte a cuventeloru mai susu luate, in care se cuprende cea mai frumoasa parte a deregatoriiloru preutiesci; unde cetim: intrama si implanta, o deregatoria plina de placeri a ridicá in loculu resipitureloru palatia pompose; desierturile arenose triste si ne aducatorie de fruptu a le implé de arburi aducatori de frupturi, subtú a caror'a umbra strainulu calatoriu se si plece cu desfetare asudatulu capu, si cu gustuosele frupturi ostenitulu se-si stempere mistuitori'a sete; intramare si implantare, frumoase numiri, unde resunati voi, unde lucrati voi, se prefacu in Edemu desfetatoriu si cele maidesierte locuri, si campiele cele mai ne aducatorie de fruptu, si mai fora gustu; in urm'a ziditoriloru si a resaditoriloru se imbracisieza starea buna si inaintarea, bucuri'a si indestulirea inflorescu. — Domnedieu insusi, candu comemoreza bene fãcerile sale, ce le-a facutu o deniora placutului seu poporu, dice: eu Domnulu amu ziditu, si amu resaditu cele stricate. Ce deprendere frumoasa si desfetatoria, a pune in lucrare ce e bunu si folositoriu, a intemciá si a ascurá infiorirea unoru institute folositorie, cari se intemeieze fericirea pentru venitori'a posteretate! Voi ne osteniti eroi ai intemeiãrei fericirei si inaintãrei omenesci v'ati radicatu monumentu nemuritoriu in celu mai santu si mai caldurosu locu: in anim'a omenime; si pana candu va senti acé-st'a, pana candu va fi in vietia vre unulu care se impartasiesce de ale vostre benefaceri, pana atunci va stá neclatitu si monumentulu vostru; voi asia stati in fruntea omenincei, precum sta D. dieu in fruntea creatureloru sale; in sirulu vostru, cari ve numiti ziditori de ingradire (Isaia 58, 12.) cere si ia locu cu bucuria si preutul.

Largu campu deschide preutului sant'a lui deregatoria, si inca mai antáiu spre zidire. Candu cugetu la multimea ocaasiuniloru prein care lucrarea unui preutu in multime pote se fia ziditoria, mi se nadusiesce cugetarea: esemplulu bunu, ne mastrat'a portare, adeverat'a umilientia, intieptiunea prein invetiature desceptata, blanda insocire, si zelosa ingrigire de cei lui incredentiati, tote, ca atátca midiu-loce de zidire. Inse ertati-me se tacu despre acestea, cã ci cum le voiu poté aretá eu deplinu in vorbe într'unu tempu asiá scurtu, care o lunga si ne ostenita vietia nu le pote gatá de totu; numai unu punctu fia-mi ertatu a l' aduce inainte, adeca: ziditori'a lucrare preinsantele cuventãri.

(Va urmá)